UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet vid undervisnings- och kulturministeriet

Rapport om ordförandeskapsåret 2021

Marjaana Seppinen

UTBILDNING, FORSKNING, KULTUR, UNGDOM |
Undervisnings- och kulturministeriets publikationer: 2022:12

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:12

Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet vid undervisnings- och kulturministeriet

Rapport om ordförandeskapsåret 2021

Marjaana Seppinen

Undervisnings- och kulturministeriet Helsingfors 2022

Julkaisujen jakelu
Distribution av publikationer

Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti
Beställningar av publikationer

Valtioneuvoston verkkokirjakauppa

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Undervisnings- och kulturministeriet
CC BY-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-263-771-0
ISSN pdf: 1799-0351

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten
Pärmbild: Undervisnings- och kulturministeriet/ Katarina Koch

Helsingfors 2022

Presentationsblad

2.5.2022

Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet vid undervisnings- och kulturministeriet. Rapport om ordförandeskapsåret 2021

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:12		**Tema**	Utbildning Forskning Kultur Ungdom
Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Författare	Marjaana Seppinen		
Språk	svenska	**Sidantal**	25

Referat

Finland verkade var ordförande för Nordiska ministerrådet 2021. Utgångspunkten för ordförandeskapet var de nordiska statsministrarnas vision om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. Arbetet under ordförandeskapet styrdes av insatsområdena i visionen, Gröna Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. Vid undervisnings- och kulturministeriet byggde programmet för ordförandeskapet på temat hållbar utveckling. En del av programmet genomfördes i samarbete mellan sektorerna för utbildnings-, forsknings-, kultur-, ungdoms- och idrottspolitik.

Ordförandeskapet innehöll 37 evenemang där man bland annat behandlade stärkandet av kompetensen i hållbar utveckling på alla utbildningsstadier, skyddet av urfolkens immateriella egendom, verksamhetsförutsättningarna och konkurrenskraften inom den audiovisuella branschen, den nordiska språkpolitiken samt det nordiska samarbetet i fråga om samisk utbildning. Det ordnades dessutom en kulturpolitisk dialog på tjänstemannanivå mellan de nordiska länderna och Kanada.

Under Finlands ordförandeskap ordnades ett möte i Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) och två möten i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K). Dessutom ordnades tre möten i Nordiska ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U) och tre möten i Nordiska ämbetsmannakommittén för kultursamarbete (ÄK-K). På grund av covid-19-pandemin ordnades största delen av evenemangen och mötena på minister- eller tjänstemannanivå virtuellt.

Nyckelord	utbildningssamarbete, forskningssamarbete, nordiskt samarbete, Nordiska ministerrådet, ordförandeskap, kultursamarbete		
ISBN PDF	978-952-263-771-0	**ISSN PDF**	1799-0351
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-771-0		

Kuvailulehti
2.5.2022

Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuusvuosi opetus- ja kulttuuriministeriössä. Raportti puheenjohtajuusvuodesta 2021

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:12		**Teema**	Koulutus Tiede Kulttuuri Nuoriso
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Tekijä/t	Marjaana Seppinen		
Kieli	ruotsi	**Sivumäärä**	25

Tiivistelmä

Suomi toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana vuonna 2021. Puheenjohtajuuden lähtökohtana oli pohjoismaisten pääministereiden visio, jonka mukaan Pohjola on maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Vision painopistealueet – vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola – ohjasivat puheenjohtajuusvuoden työskentelyä. Opetus- ja kulttuuriministeriössä puheenjohtajuusohjelma rakentui kestävän kehityksen teemalle. Osa ohjelmasta toteutettiin koulutus-, tutkimus-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapolitiikan sektoreiden välisenä yhteistyönä.

Puheenjohtajuusohjelma sisälsi 37 tapahtumaa, joissa käsiteltiin muun muassa kestävän kehityksen osaamisen vahvistamista kaikilla koulutusasteilla, alkuperäiskansojen aineettoman omaisuuden suojaa, av-alan toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä, pohjoismaista kielipolitiikkaa sekä saamelaisopetuksen pohjoismaista yhteistyötä. Lisäksi järjestettiin kulttuuripoliittinen virkamiestason vuoropuhelu Pohjoismaiden ja Kanadan välillä.

Suomen puheenjohtajuusvuonna järjestettiin yksi Pohjoismaiden koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) kokous ja kaksi Pohjoismaiden kulttuuri-ministerineuvoston (MR-K) kokousta. Lisäksi toteutettiin kolme pohjoismaisen koulutus- ja tutkimusyhteistyön virkamieskomitean (ÄK-U) kokousta ja kolme pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean (ÄK-K) kokousta. Koronapandemian takia suurin osa tapahtumista ja ministeri- tai virkamiestason kokouksista järjestettiin virtuaalisesti.

Asiasanat	pohjoismainen yhteistyö, Pohjoismaiden ministerineuvosto, puheenjohtajuus, kulttuuriyhteistyö, koulutusyhteistyö, tutkimusyhteistyö		
ISBN PDF	978-952-263-771-0	**ISSN PDF**	1799-0351
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-771-0		

Description sheet

2 May 2022

Finland's presidency of the Nordic Council of Ministers at the Ministry of Education and Culture. Report on the 2021 presidency

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2022:12		**Subject**	Education Research Culture Youth
Publisher	Ministry of Education and Culture		
Author(s)	Marjaana Seppinen		
Language	Swedish	**Pages**	25

Abstract

Finland held the presidency of the Nordic Council of Ministers in 2021. The starting point of the presidency was the vision of the Nordic Prime Ministers, according to which the Nordic Region will be the most sustainable and integrated region in the world by 2030. The focus areas of the vision – a green Nordic Region, a competitive Nordic Region and a socially sustainable Nordic Region – guided the work of the presidency year. At the Ministry of Education and Culture, the programme for the presidency was based on the theme of sustainable development. Part of the programme was implemented in cooperation between the education, research, cultural, youth and sport policy sectors.

The presidency programme included 37 events on, for example, the strengthening of sustainable development skills at all levels of education, the protection of the intangible assets of indigenous peoples, the operating conditions and competitiveness of the audiovisual sector, the Nordic language policy and Nordic cooperation in Saami education. In addition, a dialogue on cultural policy at official level was organised between the Nordic countries and Canada.

During the Finnish presidency, one meeting of the Nordic Council of Ministers for Education and Research (MR-U) and two meetings of the Nordic Council of Ministers for Culture (MR-K) were held. In addition, three meetings of the Nordic Committee of Senior Officials for Education and Research (ÄK-U) and three meetings of the Nordic Committee of Senior Officials for Culture (ÄK-K) were held. Due to the COVID-19 pandemic, most of the events and meetings at ministerial or official level were held virtually.

Keywords	education cooperation, research cooperation, Nordic cooperation, Nordic Council of Ministers, presidency, cultural cooperation		
ISBN PDF	978-952-263-771-0	**ISSN PDF**	1799-0351
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-771-0		

Innehåll

1 Inledning och bakgrund 7
1.1 Nordiskt samarbete 8
1.2 Samarbetsprogram 8
1.3 Ungdomar och idrott 9

2 Undervisnings- och kulturministeriets prioriterade områden i ordförandeskapsprogrammet 2021 10
2.1 Möten 10
2.1.1 Möte i Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U), 10–11.10.2021 11
2.1.2 Möte i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K 1/2021), 4.5.2021 12
2.1.3 Möte i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K 2/2021), 3.11.2021 12
2.1.4 Möte för nordiska utbildningschefer och kanslichefer för de ministerier som svarar för utbildning, 16.11.2021 13

3 Evenemang 14
3.1 Huvudevenemanget Alla påverkar! Jokainen vaikuttaa! virtuell konferens 9.6.2021 14
3.2 Ett grönt Norden 16
3.2.1 Möten inom utbildnings- och forskningssektorn 16
3.2.2 Evenemang inom kultursektorn 17
3.3 Ett konkurrenskraftigt Norden 17
3.3.1 Möten inom utbildnings- och forskningssektorn 17
3.3.2 Evenemang inom kultursektorn 18
3.4 Ett socialt hållbart Norden 19
3.4.1 Möten inom utbildnings- och forskningssektorn 19
3.4.2 Evenemang inom kultursektorn 20
3.5 Undervisnings- och kulturministeriets samnordiska projekt med andra ministerier 21

4 Sammanfattning 22

Bilaga. Kalender för ordförandeskapsåret 23

1 Inledning och bakgrund

Finland var ordförande för Nordiska ministerrådet under 2021. Utgångspunkten för ordförandeskapsåret var de nordiska statsministrarnas Vision 2030 och dess prioriterade områden: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. Vid undervisnings- och kulturministeriet var hållbar utveckling ordförandeskapsprogrammets huvudtema.

Det nordiska utbildnings- och forskningssamarbetet har som mål att Norden ska vara en ledande region för kunskap och välfärd. Målet är att möjliggöra utbildning och livslångt lärande för alla medborgare, oberoende av social bakgrund. Dessutom är syftet att genom samarbete främja forskning och forskningspolitik i de nordiska länderna samt på Åland, Färöarna och Grönland.

Kultur och media har en mycket viktig uppgift i det nordiska samarbetet. Det nordiska kultursamarbetet förenar nordbor över gränserna och har en stor betydelse för människors välfärd och delaktighet. Den kreativa sektorn och kulturlivet har en betydande roll också i att stärka den nordiska konkurrenskraften och det internationella intresset.

I Nordiska ministerrådet koordineras barn- och ungdomsfrågor av Nordiska barn- och ungdomskommittén, NORDBUK, och inofficiellt idrottssamarbete utförs regelbundet i de nordiska länderna. I det nordiska utbildnings-, forsknings-, kultur- och ungdomssamarbetet betonas jämlikhet, tillgänglighet, delaktighet och mångfald.

Denna rapport ger en kortfattad översikt över möten, evenemang och projekt som genomfördes under ordförandeskapsåret vid undervisnings- och kulturministeriet. I rapporten ingår även en kort bakgrund till det nordiska utbildnings-, forsknings-, kultur-, ungdoms- och idrottssamarbetet, presentationer av samarbetsprogram, information om möten som ordnades under ordförandeskapsåret samt en evenemangskalender.

1.1 Nordiskt samarbete

Det nordiska regionala samarbetet har en lång tradition som utgår från en geografisk, historisk och kulturell samhörighet mellan fem nordiska länder; Island, Norge, Sverige, Finland och Danmark samt tre självstyrande områden; Åland, Färöarna och Grönland.

Officiellt politiskt samarbete görs både vid Nordiska rådet, som grundades 1952, och vid Nordiska ministerrådet som grundades 1971. Samarbetet styrs av Helsingforsavtalet, som ingicks 1962, och det utgår från gemensamma värderingar samt en gemensam demokratiuppfattning.

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Statsministrarna har huvudansvaret för det nordiska samarbetet, men i praktiken har ansvaret överförts till de nordiska samarbetsministrarna och Nordiska samarbetskommittén (NSK) som svarar för den löpande koordineringen av samarbetet. Under Finlands ordförandeskap var Thomas Blomqvist minister för nordiskt samarbete och jämställdhet och han ledde arbetet i ministerrådet för samarbetsministrarna (MR-SAM).

Nordiska ministerrådet består av flera ministerråd för olika sektorer. För närvarande finns det förutom samarbetsministrarna sammanlagt elva sektorspecifika ministerråd. I regel möts ministrarna på möten i det ministerråd som behandlar ärenden inom deras område två gånger om året. Nordiska ministerrådet tillämpar den så kallade konsensusprincipen, det vill säga att besluten måste godkännas enhälligt. Tjänstemannakommittéerna för olika områden som består av nationella tjänstemän bereder de ärenden som behandlas och svarar för uppföljningen av dem.[1]

1.2 Samarbetsprogram

Samarbetsprogrammet för Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning 2019–2023 (förlängt till 2024) styr samarbetet mellan de nordiska regeringarna i tre strategiska områden: utbildning, forskning och språk. Med hjälp av programmet inriktas det samarbete mellan de nordiska länderna samt Åland, Färöarna och Grönland som utgår från aktuella politiska prioriteringar. Med hjälp av programmet utvecklas även de nuvarande samarbetsformerna och identifieras nya prioriteringar enligt Vision 2030-programmet.

Under våren 2021 lanserade forsknings- och kulturminister Annika Saarikko Nordiska ministerrådets kulturpolitiska samarbetsprogram 2021–2024: Konst och kultur

1 http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-1360

– drivkraften för hållbar utveckling i Norden som utarbetades 2020 under Danmarks ordförandeskap. Samarbetsprogrammet fastställer ministerrådets för kultur centrala politiska prioriteringar under 2021–2024. Kultur ses som en övergripande och bärande kraft för hållbar utveckling i de nordiska samhällena och speciellt gällande kulturministrarnas strävan efter ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden.

1.3 Ungdomar och idrott

I Nordiska ministerrådet koordineras barn- och ungdomsfrågor av Nordiska barn- och ungdomskommittén NORDBUK som sammanträdde på tre virtuella möten under Finlands ordförandeskap. Finland tog med i ordförandelandets program Allians projekt ”Evaluation and monitoring of the activities of youth organisations in the Nordics”, vars syfte är att stärka internationella kontakter och producera information om hur effektiva nordiska ungdomsorganisationers åtgärder är. Projektet fortsätter till slutet av 2022.

Nordiska ministerrådet officiella samarbete omfattar inte idrottssektorn. Årligen ordnas emellertid inofficiella idrottstjänstemannamöten och samarbete koordineras med andra internationella organisationer.

2 Undervisnings- och kulturministeriets prioriterade områden i ordförandeskapsprogrammet 2021

Vid undervisnings- och kulturministeriet var hållbar utveckling ordförandeskapsprogrammets gemensamma tema. Detta främjades med hjälp av samarbete mellan utbildnings-, forsknings-, kultur-, ungdoms- och idrottspolitiksektorer, liksom även mellan internationella aktörer och de nordiska länderna samt olika ministerier. Syftet med förvaltningsområdets åtgärder var att främja en kulturell förändring som är förutsättningen för hållbar utveckling. Detta betyder bland annat jämlikt förverkligande av bildningsmässiga rättigheter, en högklassig småbarnspedagogik, mer omfattande kompetens och en högre utbildningsnivå, kontinuerligt lärande, tillgång till information, kulturella rättigheter samt välfärd och delaktighet.

2.1 Möten

Under Finlands ordförandeskap ordnades ett möte i Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) och två möten i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K). Dessutom ordnades tre möten i nordiska ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U) och tre möten i nordiska ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete (ÄK-K).

ÄK-K höll även ett inofficiellt möte med ledarna för nordiska hus och institutioner. Nordiska ministerrådets sekretariat ordnade under ledning av ordföranden för ÄK-K med representanter för Estland, Lettland och Litauen ett officiellt möte om det nordisk–baltiska mobilitetsprogrammet för kultur. Nordisk kulturkontakt och Nordiska ministerrådets sekretariat höll även under ledning av ordföranden för ÄK-K sitt årliga samarbetsforum, s.k. Joint meeting 2021, där medlemmar i expertråd för aktuella understöds- och stödprogram i de nordiska länderna och Baltikum deltog.

Även nordiska utbildningschefer och kanslichefer för de ministerier som svarar för utbildning sammanträdde under ordförandeskapet.

2.1.1 Möte i Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U), 10–11.10.2021

Mötet i Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) ordnades som ett hybridmöte i Helsingfors. Undervisningsminister Li Andersson ledde undervisningsministrarnas diskussion om temana socialt hållbar utveckling och ungdomarnas deltagande i demokratiska processer. Moderatorn för diskussionen var en utomstående expert, vilket möjliggjorde nya arbetssätt.

Bild 1. Sveriges högskole- och forskningsminister Matilda Ernkrans och (Finlands) undervisningsminister Li Andersson på möte i Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) i oktober 2021.
Foto: UKM / Katarina Koch

Forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen var ordförande för forskningsministrarnas möte där man diskuterade nordiskt forskningssamarbete och utvecklingen av dess koordinering. Gäster på mötet var NORDHORCS (Nordic Heads of Research Councils), den nordiska organisationen för forskningsfinansiering NordForsk, NUS (Association of Nordic University Rectors Conferences) och N5T (Nordic Five Tech-universitetsnätverket).

2.1.2 Möte i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K 1/2021), 4.5.2021

Årets första möte i Nordiska ministerrådet för kultur ordnades virtuellt. På mötet bekantade sig ministrarna med coronasituationen i kultur-, media- och filmbranschen med hjälp av nordiska utredningar som de hade beställt. Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko diskuterade med sina nordiska kolleger hur de nordiska länderna och ministrarna ser på kulturens framtid efter Covid-19-pandemin och hur återuppbyggnadsarbetet kan främjas med hjälp av nordiskt samarbete. Ministrarna beslutade även om behövliga utredningar i fortsättningen.

Nordiska ministerrådets nya Vision 2030 och strategiska prioriteringar i anknytning till den återspeglar sig som nedskärningar i kultursektorns ekonomiska ram. Kulturministrarna kom överens om principer för hur nedskärningarna riktas och fattade utifrån dem beslut om budgeten för kultursektorn 2022 samt en preliminär budgetplan för kultursektorns budget 2023–2024.

2.1.3 Möte i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K 2/2021), 3.11.2021

Det andra mötet i Nordiska ministerrådet för kultur ordnades i samband med Nordiska rådets 73:e plenum i Köpenhamn 3.11.2021 under ledning av forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen.

Kulturministrarna antog uttalandet ”Konst och kultur som pådrivande faktorer för hållbar utveckling” som man hänvisade till i Unescos styrelse. Dessutom fattade kulturministrarna beslut om att avsätta anslag för en ny, omfattande insats som inleds med att utarbeta en rapport om teknologijättarnas inverkan på nyhetsmediernas verksamhetsförutsättningar och den demokratiska diskussionen i Norden. På mötet godkändes även en ny fyraårig mandatperiod för det nordiska forskningsinstitutet Kulturanalys Norden. Kulturministrarna tog även ställning till behovet av att renovera Nordens hus i Reykjavik och beslutade att det i samband med frågan även ska utredas hur fastigheten ska administreras och förvaltas i framtiden.

Bild 2. De nordiska kulturministrarna i Köpenhamn. Foto: Johannes Jansson/norden.org

2.1.4 Möte för nordiska utbildningschefer och kanslichefer för de ministerier som svarar för utbildning, 16.11.2021

Nordiska utbildningschefer och kanslichefer för de ministerier som svarar för utbildning sammanträdde i november i Helsingfors. Mötets tema var nordiska samarbetets nuvarande situation och framtid, kontinuerligt lärande, nordiskt forskningssamarbete samt återhämtning efter coronapandemin. Gunilla Holm, professor på avdelningen för pedagogik vid Helsingfors universitet och Leena Pöntynen, direktör i kunskapspolitik vid Teknologiindustrin gav en bakgrund till temana.

3 Evenemang

3.1 Huvudevenemanget Alla påverkar! Jokainen vaikuttaa! virtuell konferens 9.6.2021

Ordförandeskapsårets huvudevenemang var konferensen ”Alla påverkar! Jokainen vaikuttaa!” som ordnades virtuellt i juni och vars teman var utbildning, kultur och ungdomar som främjare av hållbar utveckling. På evenemanget, som bestod av verkstäder, paneldiskussioner och keynote-tal, granskades olika sektorers infallsvinklar till hållbar utveckling. Dessutom granskades hur dessa sektorer utnyttjar och stöder varandra när de främjar hållbar utveckling. Undervisnings- och kulturministeriet samarbetade på konferensen bland annat med nordiska expertgruppen för hållbar utveckling, Observatoriet för konst- och kulturfostran i Finland och aktiva unga påverkare. Konferensen förde samman ungdomar, olika nätverk för hållbar utveckling och lärare. Evenemanget ingick i Temaåret för forskningsbaserad kunskap 2021.

Bild 3. Undervisningsminister Jussi Saramo på den virtuella konferensen Alla påverkar!
Foto: UKM / Katarina Koch Koch

Konferensen öppnades av forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen, undervisningsminister Jussi Saramo och utbildnings- och kulturminister på Åland Annika Hambrudd. Festligheterna för jubileumsåret för Ålands 100 år av självstyrelse inleddes samtidigt som konferensen 9.6.2021 och jubileumsåret fortsätter till 9.6.2022. Jubileumsårets teman är demokrati, fred och hållbar utveckling.

Bild 4. Illustration för konferensen: Linda Saukko-Rauta

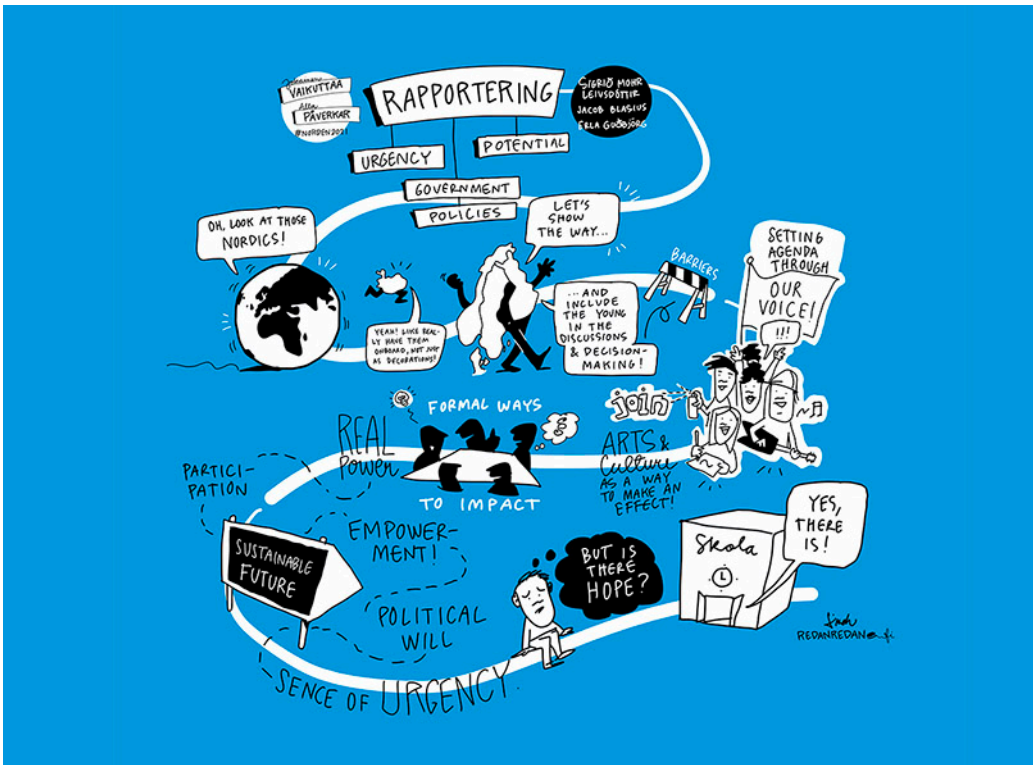

De evenemang som ordnades under ordförandeskapet är inte i en kronologisk ordning, utan är uppdelade i sektorer enligt de prioriterade områdena i Vision 2030.

3.2 Ett grönt Norden

3.2.1 Möten inom utbildnings- och forskningssektorn

Nordic Teacher Education Network's Online Kick-off Meeting on the Topic of Sustainable Development and Nordic Co-operation, webbseminarium 3.3.2021

Stärkande av kompetens i hållbar utveckling på alla utbildningsnivåer var ett av de mål som utbildningssektorn ställde upp för ordförandeskapet. För att uppnå målet ökades och stärktes samarbetet mellan nordiska lärarutbildningsnätverk och nätverk för hållbar utveckling. I mars ordnade undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Nordiskt nätverk för vuxnas lärande (NVL) och Bildningsalliansen det första mötet för nordiska samarbetsnätverket för lärarutbildning. På det virtuella mötet diskuterade nordiska institutioner för lärarutbildning möjligheterna att skapa ett nätverk för att fördjupa lärarnas färdigheter i hållbar utveckling på alla utbildningsnivåer. Arbetet fortsätter som en del av projektet "Hållbar livsstil" som koordineras av Nordiska ministerrådet (2021–2024).

Education for Inclusive Peace: the role of education and research in promoting the Women, Peace and Security agenda in the Nordics, webbseminarium 29.11.2021

Undervisnings- och kulturministeriet, Helsingfors universitet (globala utvecklingsstudier) och Finlands 1325-nätverk ordnade ett virtuellt seminarium, vars syfte var att samla in god praxis och utveckla rekommendationer om hur man bättre inkluderar utbildningssektorn i ett delaktighetsbaserat och hållbart fredsskapande i Norden och globalt. Som teman hade seminariet bland annat utbildningens och pedagogernas roll i att främja ett inkluderande och hållbart främjande av fred i olika lärmiljöer, det internationella utbildningssamarbetets potential i att skapa fred och främja jämställdhet mellan könen samt potentialen med samarbetet mellan forskare och politiska beslutsfattare i att driva en politik som beaktar kvinnor, fred och säkerhet.

Klimatförändringstävlingen Nord StarT

Undervisnings- och kulturministeriet genomförde i samarbete med LUMA-center Finlands StarT-program en tävling för nordiska ungdomar. Syftet med tävlingen var att involvera barn, unga och vuxna från småbarnspedagogiken i att tillsammans med högskolor komma med idéer till konkreta sätt att bekämpa klimatförändringen. Tävlingens prisutdelning var i februari 2022.

3.2.2 Evenemang inom kultursektorn

Audiovisual collaboration 2021

Undervisnings- och kulturministeriet genomförde det internationella projektet Audiovisual collaboration 2021 som fokuserade på den audiovisuella branschens verksamhetsförutsättningar och konkurrenskraft. I samarbete med Nordisk Film & TV Fond, NFTVF ordnades en diskussionsserie som stärkte kontakterna mellan aktörer i branschen och beslutsfattare i Norden och Europa. Programmets evenemang ordnades i samband med centrala festivaler i branschen bland annat i Göteborg, Köpenhamn, Haugesund och Helsingfors.

3.3 Ett konkurrenskraftigt Norden

3.3.1 Möten inom utbildnings- och forskningssektorn

Gränslös samisk utbildning – nordiskt forum om samisk utbildning, 1–2.12.2021

Ett av målen för Finland ordförandeskap var utveckling av nordiskt samarbete inom samisk utbildning. Nordiskt forum om samisk utbildning, som ordnades som ett hybridmöte i december i Enare i samarbete med Sametinget (Sámediggi), gav en övergripande bild av situationen för samisk undervisning i Finland, Sverige och Norge. Temana var bland annat statsgränsernas inverkan på det samiska språket, samiska elevers språkliga rättigheter, utbildning av samiskspråkiga lärare samt ordnande av distansundervisning i samiska. Evenemang samlade representanter för sametingen och undervisningsministerierna i Finland, Sverige och Norge, undervisnings- och utbildningsarrangörer samt forskare inom samisk undervisning och utbildning.

Bild 5. Foto: Johanna Alatorvinen / Sametinget

3.3.2 Evenemang inom kultursektorn

Diskussionsserien Culture and Arts Policy Dialogues between Canada and the Nordics (online)

Under 2022 genomförde de nordiska länderna i Kanada det omfattande kulturprogrammet Nordic Bridges som fortsätter att internationellt presentera nordisk konst och kultur. I anknytning till detta inledde undervisnings- och kulturministeriet tillsammans med Nordiska ministerrådets sekretariat en dialog mellan de nordiska länderna och Kanada genom att ordna diskussionsserien ”Culture and Arts Policy Dialogues between Canada and the Nordics (online)” som fokuserade på aktuella teman. Diskussionsseriens teman var:

- Den hållbara utvecklingens kulturella dimension och en grön omställning i kultursektorn 27.9.2021 (”Cultural Dimension of Sustainable Development and the Green Transition in the Field of Culture”)
- Innehållsmässig mångfald på webben 27.10.2021 (”Moving Forward: Guiding Principles on Diversity of Content Online”)
- Kreativa branscher och kulturexport 2.12.2021 (”Export Culture: International Collaboration and the Mobility of People and Ideas”).

Canadian Heritage var den lokala partnern. Målet var bland annat att möjliggöra skapande av nätverk och ömsesidigt lärande mellan de nordiska länderna och Kanada inom kulturpolitiken och att lyfta fram utvecklingen av kulturpolitik ur ett hållbart och mångsidigt perspektiv.

Konferens om skydd av nordiska urfolkens traditionella kunskap och immateriella egendom, 11.11.2021

Under ordförandeskapet satsade man på samarbete som gäller ursprungsfolkens immateriella egendom. Konferensen om skydd av nordiska ursprungsfolkens, dvs. samernas och inuiternas på Grönland, traditionella kunskap (såsom de traditionella kulturyttringarna Sámi duodji och samisk musik) och immateriella egendom ordnades i hybridformat i Enare. Målet var att stärka regionalt samarbete och öka kunskaperna om immateriell egendom i de nordiska länderna. Konferensen fokuserade på att presentera ett angreppssätt som utgår från ursprungsfolkens egen förberedelse. Samarbetet i de nordiska länderna fokuserade särskilt på hur de nuvarande immateriella rättigheterna skyddar traditionell kunskap och hur bristerna bör behandlas.

Forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen, minister för nordiskt samarbete och jämställdhet Thomas Blomqvist och Norges kultur- och jämställdhetsminister Anette Trettebergstuen höll videotal på konferensen. Undervisnings- och kulturministeriet ordnade konferensen tillsammans med Sametinget. Även Upphovsrättsliga föreningen i Finland rf, arbets- och näringsministeriet, Patent- och registerstyrelsen samt Nordiska ministerrådet deltog i förberedelserna.

3.4 Ett socialt hållbart Norden

3.4.1 Möten inom utbildnings- och forskningssektorn

Pohjoismainen kielikonferenssi – Nordisk språkkonferens, 16.9.2021

Undervisnings- och kulturministeriet, Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland och nätverket Svenska Nu ordnade en nordisk språkkonferens i hybridformat. Undervisningsminister Li Andersson öppnade med en videohälsning konferensen som firade 15-årsjubileet för Deklarationen om nordisk språkpolitik och där man diskuterade den nordiska språkpolitikens och det nordiska språksamarbetets framtid. I samband med språkkonferensen sammanträdde Nordspråk-nätverket, vars deltagare representerar modersmålslärare i nordiska språk och lärare som undervisar nordiska språk som främmande språk.

3.4.2 Evenemang inom kultursektorn

Reshaping horizons of hope – Theatre of the future-paneldiskussion, 18.5.2021

I den virtuella paneldiskussionen ”Reshaping horizons of hope – Theatre of the future” fick man höra tankar om vilken slags förändringsprocess som behövs inom nordisk scenkonst, för att framtidens teater ska vara mångfaldigare och mer inkluderande. Anta Helena Recke höll ett keynote-tal före paneldiskussionen. Inlägget lyfte fram olika sätt som Recke använder för att utmana de föreställningsinnehåll som ses på institutionella teaterscener i Tyskland, existerande normer och kolonialistiska strukturer. I paneldiskussionen var undervisnings- och kulturministeriet partner med Nordic Network of Post-migrant Performing Arts-nätverket och New Theatre Helsinki som koordinerar det. Programmet var en del av #StopHatredNow-evenemanget och hade också en koppling till projektet ”An inclusive cultural sector in the Nordics”, som Norge svarade för då det var ordförandeland för Nordiska ministerrådet (2017).

Pohjoismainen kuvakirja – vallaton ja vetoava (Nordisk bilderbok – vild och känslosam), webbseminarium 27.5.2021

Undervisnings- och kulturministeriet ordnade tillsammans med Kulturkontakt Nord ett webbseminarium med bilderböcker och läsande som tema. Forsknings- och kulturminister Saarikon öppnade programmet med en videohälsning, och gästerna var representanter för bok- och kulturbranschen från ministrar till akademiker, kulturjournalister och bilderboksförfattare och -illustratörer. I samband med webbseminariet presenterades det treåriga nordiska projektet ”Bokslukaren” som stöds av Nordiska ministerrådet.

Nätverksmötet Nordisk konst och kultur i skolan och småbarnspedagogiken, 15–17.11.2021

Nätverket ”Pohjoismainen taide ja kulttuuri koulussa ja varhaiskasvatuksessa” (”Nordic network for art and culture in school and kindergarten”/”Nordisk netværk for kunst og kultur i skole og dagtilbud”) sammanträdde på hösten i Lahtis i samband med Barnkulturforumet. Diskussionstemana för evenemanget, som ordnades för första gången i Finland, var bland annat en miljövänlig barnkultur och konstfostran, hantering av miljö- och klimatångest hos barn och unga genom konst samt hållbar utveckling inom barnkulturen. På evenemanget presenterades projektet ”Youth learning through arts” och en barnorienterad handbok för hållbar utveckling. Det var möjligt att delta både på plats och på distans.

3.5 Undervisnings- och kulturministeriets samnordiska projekt med andra ministerier

Miljöministeriet har det främsta ansvaret för det treåriga projektet ”Cirkulär ekonomi inom byggandet”, vars syfte är att främja cirkulär ekonomi i byggsektorn, utveckla och skapa nya samarbetsnätverk och effektivt omsätta de nordiska ländernas goda praxis i praktiken. Projektet består av flera delprojekt, och olika nordiska aktörer svarar för genomförandet av dem. Undervisnings- och kulturministeriet svarar för ett projekt som utreder genomförandet av Davosdeklarationen i de nordiska länderna samt utvecklar narrativen om den nordiska byggkulturen. I projektet ingår även samarbete med Europeiska kommissionens initiativ Nya europeiska Bauhaus (”New European Bauhaus”, NEB). Ministeriet har bland annat deltagit i att ordna de virtuella evenemangen ”Nordic co-design: New European Bauhaus” (24.3.2021) och ”Sustainable aestetics in the built environment” (28.4.2021).

Finansministeriet ansvarar för det treåriga projektet ”Världens smidigaste vardag och rörlighet mellan länder med hjälp av digitalisering”. Projektets syfte är att främja god praxis och fungerande lösningar mellan myndigheter i de nordiska länderna och Baltikum samt att skapa en gemensam verksamhetsmodell för att stärka och effektivisera informationsutbyte. I projektet granskas informationsutbytet och informationsflödet med tanke på de människor som rör sig över geografiska gränser i sin vardag. Projektet hade tre centrala helheter:

- Studier i ett annat nordiskt eller baltiskt land
- Anlitandet av hälso- och sjukvårdstjänster i ett annat nordiskt eller baltiskt land
- Sökning i de nordiska och baltiska ländernas författningsdatabaser

Undervisnings- och kulturministeriet fokuserar på den första helheten. Den första åtgärden i projektet var en utredning av lägesbilden som gavs ut 30.11.2021, ”Baseline study of cross-border data exchange in the Nordic and Baltic countries”. Den utredde centrala instanser i länderna i regionen, databaser samt eventuella administrativa och lagstiftningsmässiga flaskhalsar.

4 Sammanfattning

Vid undervisnings- och kulturministeriet var hållbar utveckling det övergripande huvudtemat under det nordiska ordförandeskapet. Tanken bakom all verksamhet var syftet att främja riktlinjerna i Nordiska ministerrådets Vision 2030. Under året fokuserade man särskilt på ett mångsidigt programutbud, samarbete mellan sektorer, involvering av ungdomar och kontinuitet i fråga om teman under ordförandeåren.

Stärkande av kompetens i hållbar utveckling på alla utbildningsnivåer var ett prioriterat område inom utbildningssektorn. Principen om livslångt lärande utgör grunden för nordiskt utbildningssamarbete, och genom att främja lärarnas färdigheter förbättras barns och ungas förutsättningar att bygga ett hållbart samhälle i framtiden. Inom forskningssektorn var det främsta syftet att fortsätta den diskussion om intensifiering och utveckling av nordiskt forskningssamarbete, som överskuggades av coronakrisen, samt om ett mer systematiskt deltagande i samarbetet bland centrala intressentgrupper. I ordförandeskapsprogrammet betonades konstens och kulturens tillgänglighet och fritt utövande av dem som grundläggande förutsättningar för att förstå, reagera och handla i nya situationer eller utmaningar, såsom i överraskande situationer som coronapandemin. Det nordiska kultursamarbetet har en stor betydelse för människornas välfärd och delaktighet, vilket för sin del möjliggör en hållbar utveckling.

Finlands förmedlade genom sitt ordförandeskapsprogram att konst och kultur samt utbildning och forskningsbaserad information är förutsättningarna för skapandet av ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden.

Eftersom ordförandeskapsåret skedde under coronapandemin medförde detta en flitigare och smidigare användning av digitala arbetsformer samt nya arbetssätt som troligen också används i fortsättningen. Det finns inspelningar och rapporter om många evenemang som ordnades under ordförandeskapet, vilket stöder kontinuiteten och bidrar till att resultaten kan utnyttjas.

Bilaga. Kalender för ordförandeskapsåret

Det finns inspelningar av vissa evenemang. I skrivande stund hade en del inspelningar inte ännu getts ut. Då antalet deltagare anges har man inte räknat med dem som har sett inspelningar, förutom i fråga om diskussionsserien ”Audiovisual collaboration 2021”, där de personer som har sett inspelningarna har räknats med.

Evenemang	Tid	Plats	Deltagare
Audiovisual collaboration 2021, Göteborg Film Festival: Den nordiska branschens konkurrenskraft	29.1.2021	Virtuell diskussions-serie	200
NORDBUK-möte	18.2.2021	Distansmöte	
Möte i Nordiska ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U 1/2021)	2.3.2021	Distansmöte	
The Nordic teacher education network’s online kick-off meeting on the topic of sustainable development and Nordic co-operation	3.3.2021	Distansmöte	70
Möte i Nordiska ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete (ÄK-K 1/2021)	9–10.3.2021	Distansmöte	
Audiovisual collaboration 2021, online-dialog mellan EU-mediebeslutsfattare och aktörer inom av-branschen	15.3.2021	Virtuell diskussions-serie	
Har Norden en språkgemenskap? Onko Pohjoismaista kieliyhteyttä olemassa?	18.3.2021	Webb-seminarium	
Nordic Co-design: New European Bauhaus	24.3.2021	Virtuellt evenemang	800
Audiovisual collaboration 2021, CPH DOX: Den föränderliga finansieringssituationen för dokumentärfilmer	27.4.2021	Virtuell diskussions-serie	200
Second Nordic co-design event of the New European Bauhaus: Sustainable aesthetics in the built environment	28.4.2021	Virtuellt evenemang	250
Möte i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K 1/2021)	4.5.2021	Distansmöte	
Reshaping horizons of hope – Theatre of the Future	28.4.2021	Virtuellt evenemang	30–50

Evenemang	Tid	Plats	Deltagare
Pohjoismainen kuvakirja – vallaton ja vetoava (Nordisk bilderbok – vild och känslosam)	27.5.2021	Webb-seminarium	91
NORDBUK-möte	7–8.6.2021	Distansmöte	
Jokainen vaikuttaa! Alla påverkar! Utbildning, kultur och ungdomar som främjare av hållbar utveckling	8–9.6.2021	Virtuell konferens	150
Möte i Nordiska ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U 2/2021)	10.6.2021	Distansmöte	
Audiovisual collaboration 2021, Norwegian International Film Festival: Diversity	2.9.2021	Haugesund	200
Pohjoismainen kielikonferenssi – Nordisk språkkonferens	16.9.2021	Hybrid-evenemang/ Hanaholmen	204
Möte i Nordiska ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete (ÄK-K 2/2021)	15–16.9.2021	Distansmöte	
Audiovisual collaboration 2021, Nordisk Panorama Town Hall	19.9.2021	Malmö	200
Audiovisual collaboration 2021, Finnish Film Affair / Helsinki International Film Festival: Sustainability	24.9.2021	Helsingfors	200
Culture and Arts Policy Dialogues between Canada and the Nordics (online), dialogue 1: Cultural Dimension of Sustainable Development and the Green Transition in the Field of Culture	27.9.2021	Virtuell diskussions-serie	70
Möte i Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U)	11–12.10.2021	Hybrid-evenemang/ Helsingfors	
Culture and Arts Policy Dialogues between Canada and the Nordics (online), dialogue 2: Moving Forward – Guiding Principles on Diversity of Content Online (DOCO)	27.10.2021	Virtuell diskussions-serie	60
Möte i Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K 2/2021)	3.11.2021	Köpenhamn	
Konferens om skydd av nordiska urfolkens traditionella kunskap och immateriella egendom	11.11.2021	Hybrid-evenemang/ Enare	140
NORDBUK-möte		Distansmöte	

Evenemang	Tid	Plats	Deltagare
Nätverksmötet Nordisk konst och kultur i skolan och småbarnspedagogiken	15–17.11.2021	Hybrid-evenemang/ Lahtis	
Möte för nordiska utbildningschefer och kanslichefer för de ministerier som svarar för utbildning	15–16.11.2021	Helsingfors	
NORDBUK-möte	18.11.2021	Distansmöte	
Möte i Nordiska ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U 3/2021)	25.11.2021	Köpenhamn	
Education for Inclusive Peace: the role of education and research in promoting the Women, Peace and Security agenda in the Nordics	29.11.2021	Webb-seminarium	111
Gränslös samisk utbildning – nordiskt forum om samisk utbildning	1–2.12.2021	Hybrid-evenemang/ Enare	120
Culture and Arts Policy Dialogues between Canada and the Nordics (online), dialogue 3: Export Culture: International Collaboration and the Mobility of People and Ideas	2.12.2021	Virtuell diskussions-serie	60
Möte i Nordiska ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete (ÄK-K 3/2021)	8–9.12.2021	Hybrid-evenemang/ Köpenhamn	
Audiovisual collaboration 2021, the future of film financing	21.1.2022	Virtuell diskussions-serie	200
Audiovisual collaboration 2021, Göteborg Film Festival: wrap-up, next sustainability steps	3.2.2022	Göteborg	200
Prisutdelning för klimatförändringstävlingen Nord StarT	9.2.2022	Virtuell	

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

PB 29 00023 Statsrådet
Tfn 0295 16001 (växel)
okm.fi/sv

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-771-0 PDF